

DINKA PASINI*

Nema identiteta bez jezika

S jezikom se rađamo, s jezikom rastemo, s jezikom umiremo, u jeziku ostajemo. Kao jedan od najteže dohvatljivih pojmova, koji gotovo nije moguće precizno definirati, materinski je jezik nemjerljivo dragocjen za svakoga čovjeka. Od trenutka kad izgovorimo prvu riječ i svijetu pridodamo svoj smisao, pa sve do trenutka kad izdahnemo svoju posljednju riječ da nas se ne zaboravi, jezik nas zaogrće svojim nježnim skutom poput majke koja je bezgranična i pruža se dalje od svega što možemo zamisliti.

Nažalost, jezik često doživljavamo samo kao sredstvo komunikacije, postizanja političkih ciljeva i manipulacije te način da ostvarimo osobne potrebe pritom olako zaboravljajući njegove skrivene potencijale. U svojoj je dubljoj dimenziji jezik, međutim, dio identiteta svake osobe, a i snažan znak pripadnosti skupini, zajednici, narodu, svijetu. Samo nas jezik istinski povezuje sa sobom i s drugima, internet nas samo veže...

Promišljajući o svojem identitetu, ne možemo ne razmišljati o svojem jeziku, svojem govoru, lokalnome idiomu, odnosno načinu na koji oblikujemo i vidimo svijet koji nas okružuje. Koliko je samo glasova i riječi prošlo kroz naš izričaj, a koliko ih je ostalo neizrečeno u našim mislima? Koliko smo samo riječi, i lijepih i ružnih, nježnih i grubih, podijelili sa svojim bližnjima, prijateljima, polaznicima, prolaznicima? Kako samo nijemost mora boljeti!

Danas često žurimo, ne znamo ni sami kamo, i zaboravljamo čuti i bolje osluhnuti poneku riječ koja znači više od svoje rječničke definicije – ona sadržava osobnost onoga tko je izgovara. Jezik zato postoji: da ga čujemo, da ga oslušujemo. Čini se da na to često zaboravljamo: kao da ne čujemo ni sebe ni druge koji nam govore. Koristeći se jezikom sve smo više nijemi.

Svaka riječ, pa i tišina koja povezuje pojedine riječi, čini nas osobama s jedinstvenim načinom ostvarivanja jezičnoga potencijala hrvatskoga jezika. Svatko od nas govori

.....
 Jezik je najsnažnije obilježje identiteta, i osobe i naroda. (Bratulić, Josip. 2011. O hrvatskom identitetu, neposredno. *Hrvatski identitet*. Ur. Lukić, Zorislav; Skoko, Božo. Matica hrvatska. Zagreb.)

* Autorica mr. sc. Dinka Pasini ima 20-godišnje nastavno iskustvo u poučavanju hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika. Radi na Croaticumu – Centru za hrvatski kao drugi i strani jezik Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Croaticum je sveučilišni modul za studente kroatistike i slaviste, ali i za odrasle osobe u sklopu cjeloživotnoga učenja.

istim jezikom, ali ipak potpuno drukčije i zato svatko od nas mora njegovati hrvatski jezik jer je on dio nas.

.....
Budući da je jezik jedna od identitetskih vrijednosti, danas kao i u prošlosti, Hrvati se ne mogu odricati ni najmanjega dijela svoga jezika a da to ne bude na štetu njih samih. (Samardžija, Marko. 2002. *Nekoć i nedavno*. ICR. Rijeka.)
.....

što znamo, učenje je stranih jezika, odnosno ideja višejezičnosti, duboko ugrađeno u suvremenu europsku kulturnu i jezičnu politiku.

Unatoč tomu, engleski je jezik iz sociolingvističkih razloga dobio ulogu superiornoga jezika koji zadire, na ovaj ili onaj način, u identitete pojedinih jezika, pa i onih malih, kako sami skromno nazivamo svoj materinski hrvatski jezik. I onda, ako nismo izgradili jasan i čvrst identitet u svojem jeziku, nismo ga naučili i nismo ga njegovali,

.....
Pidžinizacija hrvatskoga jezika proces je miješanja engleskoga i hrvatskoga jezika koji zadire najviše u leksik, ali i u strukturu hrvatskoga jezika. Hrengelski je novotvorenica za miješani, bastardni jezik načinjen od hrvatskoga i engleskoga jezika.
.....

Identitet najprije gradimo u svojem lokalnom govoru koji smo naučili u obitelji, a zatim u školi i tijekom obrazovanja učimo standardni jezik koji nam otvara vrata u svijet odraslih, svijet javne i službene komunikacije, svijet rada. Koliko dobro ovladamo standardnim jezikom, toliko će biti veće i naše mogućnosti zapošljavanja i napredovanja u karijeri.

Zatim gradimo svoj identitet učeći strane jezike u skladu s uzrečicom *Koliko jezika govoriš, toliko vrijediš.*, proširujući si vizuru viđenja svijeta, ali i šanse za nadrastanje kulturoloških obrazaca pohranjenih isključivo u hrvatskome jeziku. Kao

lako ćemo se naći u opasnosti od *pidžinizacije* i pojave *hrengleskoga*, kako taj „novi jezik” nazivaju zabrinuti jezikoslovci kojima je stalo do očuvanja hrvatskoga jezika pa i, bez pretjerane patetike, njegova dostojanstva.

Kako se stvarno snaći u vremenu krhkih identiteta i nestalnosti, kao ga naziva suvremeni sociolog Zygmunt Bauman, to nije baš tako jednostavno. No, postoji barem jedan siguran put, a to je: ne zaboraviti svoj materinski jezik, pa i ako živimo izvan domovine, ozbiljno učiti u školi standardni jezik bez pubertetske zablude da ga već znamo, ali i usporedno učiti strane jezike. Barem toliko možemo učiniti kao

pojedinci, kao osobe. A na političkoj razini trebamo odlučiti da nam hrvatski jezik uvijek mora biti važniji od politike. Samo tako možemo spasiti naš vlastiti identitet, a time i naš lijepi jezik.